

<https://doi.org/10.15407/econlaw.2019.04.100>

УДК 365.330.59(477)

А.О. ВОЛКОВА, молодший науковий співробітник
Інститут економіко-правових досліджень НАН України, м. Київ, Україна
(orcid.org/0000-0002-3155-6592)

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТЛОМ ЯК ДЕТЕРМІНАНТА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ЖИТТЯ

Ключові слова: якість життя населення, державна житлова політика, соціально-економічна сфера, соціально-не житло.

Зазначено, що створення гідних умов життя у першу чергу пов'язане з наявністю комфортного житла. Наголошено на необхідності визначення критеріїв якості життя населення у житловій сфері, що дало б змогу органам державної влади впровадити їх у державну житлову політику. Звертається увага на необхідність розроблення нової Державної житлової програми з урахуванням сучасних змін у соціально-економічній сфері, яка буде націлена на підвищення якості життя населення. З метою обліку соціального житла в Україні запропоновано визнати необхідним проведення його інвентаризації.

Вступ. Серед широкого діапазону економічних і соціальних проблем, пов'язаних із підвищенням рівня якості життя населення України, найгострішою та однією з найважливіших залишається проблема забезпечення населення житлом, у тому числі шляхом поліпшення житлових умов, ступінь вирішення якої з кількісної та якісної точки зору потрібно розглядати як керівний критерій наближення та відповідності європейським умовам і стандартам життя. Адже показник рівня житлового забезпечення населення безпосередньо впливає на рівень життя усієї нації, зокрема на наявність і кількісну характеристику прошарку середнього класу, розвиток економіки та рівень впровадження принципу соціальної справедливості в політику держави з урахуванням дотримання конституційних прав і свобод [1, с. 189].

На сучасному етапі розвитку Україна значно поступається іншим країнам Європейського Союзу (далі ЄС) за кількісними та якісними стандартами житлових умов. Протягом багатьох років спостерігається відсутність системної, цілеспрямованої та ефективної державної житлової політики, яка призводить не тільки до соціальних конфліктів та напруги у суспільстві, а й виступає підґрунтям для поширення бідності, зростання міграції та депопуляції населення, низької народжуваності та погіршення якості людських ресурсів. Також характерною для України є проблема хронічної нестачі житла, яка лише поглибилася у зв'язку з появою такої категорії громадян як внутрішньо переміщені особи (далі ВПО), правовий статус яких визнано на законодавчому рівні, та неготовністю держави вирішувати їхні житлові проблеми. Наявність вищезазначеної ситуації у житло-

вій сфері та обраний Україною курс до інтеграції з ЄС обумовлює необхідність підвищення якості життя населення в житловій сфері та забезпечення населення України належними житловими умовами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти проблематики забезпечення громадян житлом у контексті досліджень якості життя населення відображено у працях І.В. Гукалової, Ю.А. Клименка, О.П. Ковалевської, О.В. Макарової, Л.М. Черенька, В.С. Шишкіна та ін. Нині ці науковці одноголосно погоджуються з тим, що відсутність прийнятних житлових умов перешкоджає реалізації потреб особи та впливає на всі сфери життєдіяльності населення. Водночас, незважаючи на безумовну цінність вищезазначених досліджень, вони здебільшого мають оглядовий та фрагментарний характер, що зумовлює актуальність даного дослідження.

Метою статті є дослідження факторів забезпечення житлом населення України та їх вплив на підвищення якості життя в Україні.

Результати дослідження. Відповідно до ч. 1 ст. 25 Загальної декларації прав людини кожна людина має право на такий життєвий рівень, включаючи їжу, одяг, житло, медичний догляд та необхідне соціальне обслуговування, який є необхідним для підтримання здоров'я й добробуту її самої та її сім'ї, та право на забезпечення в разі безробіття, хвороби, інвалідності, вдівства, старості чи іншого випадку втрати засобів до існування через незалежні від неї обставини. Те ж саме задекларовано й у ч. 1 ст. 11 Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права, зокрема, держави, які беруть участь у цьому Пакті, визнають право кожного на достатній життєвий рівень для нього і його сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг і житло, і на неухильне поліпшення умов життя. Право на достатній життєвий рівень для себе та своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло знайшло своє відображення й у національній правовій системі України, зокрема у ст. 48 Конституції України [2].

Важливо зазначити, що закріплене у ст. 48 Конституції України право кожного на достатній життєвий рівень належить до другого покоління прав людини, тобто до основних соціально-економічних прав, реалізація яких безпосередньо залежить від стану економіки і

ресурсів суспільства. У свою чергу ступінь захищеності цих прав залежить не тільки і не стільки від наявності досконалого правового механізму їх реалізації, а, насамперед, від відповідності цієї категорії прав економічному потенціалу суспільства. Одним із складових елементів конституційного права громадянина на достатній життєвий рівень у ст. 48 Конституції України визначається наявність у особи житла, яке є однією з базових життєво необхідних потреб людини.

«Запити» суспільства до житла є складовими моделі сталого розвитку, що формується з трьох сфер людської діяльності: соціальне благополуччя, економічний розвиток, збереження природного середовища, які включають в себе ряд ієрархічно структурованих блоків [3, с. 14] та відповідно відображені у таблиці.

Як видно з вищенаведеної таблиці, сталий розвиток житлової сфери виступає об'єктивною передумовою для розвитку інших сфер життєдіяльності населення й знаходиться у тісному взаємозв'язку та взаємозалежності з ними. Державна житлова політика в Україні має бути спрямована на створення належних житлових умов (сукупності кількісних та якісних характеристик житла) як складової частини комплексу характеристик якості життя населення України.

За розумінням Всесвітньої організації охорони здоров'я, мати житло – це більше, ніж мати дах над головою. Житло – це місце, де захищаються особисті потреби та інтереси, де підтримується здоров'я і психологічне благополуччя, де виховуються принципи соціальної інтеграції та здорового співіснування тощо. Житлові умови відображають забезпечення адекватних фізичних, гігієнічних, естетичних, психологічних та інших умов життєдіяльності населення, його безпеки і комфорту [4, с. 116–117]. Тому питання впливу житлових умов на якість життя населення набуває неабиякої актуальності. Наприклад, наявність або відсутність житла певним чином впливає на інститут сім'ї та забезпечення сприятливих умов для народження та виховання дітей.

Так, результати опитування молоді, проведеного Центром незалежних соціологічних досліджень «Омега» у 2016 р., показали, що наявність окремої квартири або будинку вважають необхідною умовою щасливого подружнього життя 55,4 % респондентів. Надан-

ня молодим сім'ям кредитів на будівництво або придбання житла визнає найбільш необхідним видом допомоги молодій сім'ї з боку держави 56,1 % опитаних [5, с. 743]. У контексті даного дослідження потрібно звернути увагу на те, що наразі з метою створення сприятливих умов для розвитку будівництва доступного житла в Україні та забезпечення фінансовою підтримкою громадян, що потребують поліпшення житлових умов та здійснюють відповідні інвестиції у будівництво такого житла, в Україні реалізується Державна програма забезпечення молоді житлом на 2013—2020 рр., затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 24.10.2012 № 967 «Про затвердження Державної програми забезпечення молоді житлом на 2013—2020 роки». Але, на жаль, починаючи з 2015 р. й дотепер з державного бюджету України видатки за КПКВК 2751390 «Надання пільгового довгострокового державного кредиту молодим сім'ям та оди-

ноким молодим громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла» не передбачалися, а фінансування пільгового кредитування молоді здійснюється лише місцевими бюджетами за місцевими житловими програмами.

Серед широкого діапазону проблем у житловій сфері також можна виділити характерну для України перенаселеність житлових приміщень, що безумовно призводить до постійного погіршення якості життя населення. Так, в Україні один із трьох українців проживає в неналежних умовах, із декількома поколіннями під одним дахом. Вважаємо, що проживання осіб у перенаселеному житлі виступає підґрунтям для соціальної нерівності. Такий вид недостатньої забезпеченості житлом особливо помітний серед багатодітних і неповних сімей. Важливо зазначити, що наявність такої критичної ситуації у житловій сфері була відображена й Європейською еко-

Таблиця. «Запити» суспільства до житла як складові моделі сталого розвитку (побудовано за даними джерела [3])

Сфера людської діяльності	Ряд ієрархічно структурованих блоків
Соціальне благополуччя	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здоров'я мешканців, яке, в свою чергу, залежить від таких чинників: поверховість житлової забудови, повнота задоволення санітарно-гігієнічних вимог. 2. Демографічне благополуччя: відтворення населення – вплив житла на народжуваність, турбота про дітей (житлове середовище має максимально сприяти фізичному та розумовому розвитку та соціалізації дітей, бути безпечним для них, полегшувати дорослим нагляд за дітьми), турбота про достойне місце в житловому середовищі для інших специфічних категорій населення: підлітків, молоді, людей похилого віку, неповносправних, бездомних, мігрантів, ВПО. 3. Соціальна гармонія в житловому середовищі, соціально-психологічний комфорт – неприпустимість соціальної сегрегації, доброзичливі сусідські стосунки, мінімізація соціальних конфліктів, взаємодопомога, кооперація, солідарність, полікультурність, плюралізм, партисипація – чинники, які прямо залежать від способу організації житлової території, типологічних характеристик будинків. 4. Соціальна безпека житла, запобігання чи мінімізація антисоціальних проявів (вандалізм, хуліганство, злочинність), які також детермінуються в значній мірі характером житлового середовища. 5. Попередження проблемних ситуацій, адаптивність новостворюваного житла.
Економічний розвиток	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сприяння зайнятості населення через наповнення житлового середовища місцями праці, стимулюванням індивідуальної трудової діяльності, спрямованої на облаштування житлового середовища. 2. Упровадження ефективних інноваційних розробок в житло. 3. Сприяння мобільності трудових ресурсів в масштабах міста і країни.
Збереження природного середовища	<p>Передбачає видалення продуктів життєдіяльності з житлового середовища; формування житлової забудови у гармонії з природою, забезпечення присутності «природних» систем у структурі житлової забудови</p>

номічною комісією ООН у своєму звіті в рамках дослідження профілю України з питань житлового господарства та землеустрою на замовлення Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України у 2013 р. [6]. На жаль, за цей час ситуація у житловій сфері кардинально не змінилася.

Забезпечення населення житлом адекватної якості завжди було викликом для більшості країн світу, особливо для країн, що розвиваються. Ґрунтовний аналіз характеристик житлових умов населення надає можливість виділити ті, що найбільше впливають на якість життя населення, зокрема:

1. Рівень середньої забезпеченості житловою площею на одного жителя. Варто зазначити, що наразі в Україні він дорівнює 23,3 м² (без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській обл.), у той час як згідно з міжнародним стандартом ООН на кожну людину має припадати не менше 30 м² від загальної площі житла.

2. Характеристики самого житлового фонду (частка старого та аварійного житлового фонду, показники зношеності його основних фондів тощо). Наразі близько 50 % житлового фонду в Україні складає старе житло. Так, лише 7 % житлового фонду було побудовано після 1991 р., у порівнянні з майже 42 % житла, побудованого до 1960 р. Якість житлового фонду постійно погіршується, майже у половині всього житлового фонду ніколи не проводився капітальний ремонт [3, с. 5–6].

3. Відповідність житла санітарно-гігієнічним нормативам.

4. Розмір житла у метрах загальної площі житла (визначає якість та структуру житлового фонду).

5. Показники кількості кімнат у житлі. У багатьох міжнародних дослідженнях рівня життя розраховується показник перенаселеності житла. Найпоширенішим є вимірювання перенаселеності в житловому приміщенні шляхом розрахунку кількості осіб на кімнату (*PPR – persons per room*). Але цей показник не враховує розмір кімнати і наявні в ній зручності, доступні для мешканців, тобто якісні характеристики житлового приміщення. Також залишається поза увагою статево-

віковий склад членів домогосподарства [7, с. 194].

6. Рівень благоустрою житла (наявність водопроводу та туалету всередині будинку, опалення, каналізації, гарячого водопостачання, централізованого газопостачання, ванни або душу, стаціонарних електроплит і, безумовно, у сучасних умовах інформатизації усього суспільства, доступу до сучасних засобів зв'язку та Інтернету). Зрозуміло, що у великих містах обладнання водопроводом та каналізацією наближується до 100 %, а у малих містах становить значно менше. Натомість, у сільській місцевості лише трохи більше половини населення мешкає у комфортному житлі. У сільській місцевості обладнання помешкань водопроводом та каналізацією певною мірою залежить від статків родини [8, с. 131–132].

7. Доступність соціально-побутової інфраструктури (наявність транспортної розв'язки, шкіл, садочків, закладів охорони здоров'я тощо).

8. Рівень безпечності середовища біля житла та стан навколишнього середовища. Цікавою в даному аспекті є практика Європейського суду з прав людини. Наприклад, у справі *Lopez Ostra v. Spain* (1993), у якій ішлося про небезпеку проживання поблизу фабрики з очищення відходів шкіряного виробництва, Європейський суд з прав людини відзначив, що «грубі втручання у навколишнє середовище можуть зачіпати добробут особи і позбавляти її можливості користуватися своїм житлом, що завдає шкоди її приватному і сімейному життю, хоча здоров'я даної особи не наражається на серйозну небезпеку» (§ 51). Порушення статті 8 Європейської конвенції з прав людини було зумовлено тим, що влада Іспанії не змогла дотримати необхідний баланс між інтересами економічного добробуту міста (функціонування заводу з переробки відходів) та інтересами заявниці (ефективне здійснення нею свого права на повагу до житла та до приватного й сімейного життя) [9, с. 272].

9. Статус володіння житлом, оскільки житло вже давно набуло категорії товару, який має як економічну, так і соціальну специфіку.

Не викликає сумніву, що об'єктивні параметри житлових умов в Україні як за кількісними, так і за якісними характеристиками потребують перегляду, враховуючи сучасні соціально-економічні зміни у суспільстві. На жаль, у зв'язку зі скасуванням у 2015 р. форми

державного статистичного спостереження № 4-житлофонд (річна) «Квартирна черга та надання житлових приміщень» держава в особі уповноважених органів не може надати офіційну інформацію щодо кількості громадян в Україні, які потребують житла, про що наголошувалося автором у попередніх дослідженнях.

Незважаючи на проведення реформи децентралізації влади в Україні, у рамках якої органам місцевого самоврядування було надано більше фінансових можливостей, проблема із вкрай низьким забезпеченням житлом громадян, які потребують поліпшення житлових умов, також продовжує залишатися однією із найгостріших економічних і соціальних проблем в Україні. Уже протягом багатьох років будівництво соціального житла для найбільш соціально незахищених верств населення України не здійснюється, а відсоток громадян, які отримали соціальне житло, по відношенню до тих, які й досі перебувають на соціальному квартирному обліку, є дуже низьким (наразі менше 1 %), та, безумовно, з кожним роком буде зменшуватися. Додатково потрібно зазначити, що на державному рівні відсутня офіційна інформація щодо реальної наявності (кількості) соціального житла, у зв'язку з цим необхідно провести його інвентаризацію.

Крім цього, аналіз практичної реалізації Закону України від 12.01.2006 № 3334-IV «Про житловий фонд соціального призначення» дає підстави стверджувати, що на сьогодні вищезазначений Закон фактично не працює та має декларативний характер, а тому не виконує своє основне призначення — забезпечення конституційного права соціально незахищених верств населення України на отримання соціального житла.

Недостатність державного фінансування на придбання чи будівництво житла за кошти місцевого (селищного, сільського) бюджету є непомірним навантаженням на бюджет, а тому практично у місцевому (селищному, сільському) бюджеті відсутні фінансові ресурси на згадані вище цілі, що призводить до майже повної втрати можливості поповнення житлового фонду соціального призначення в умовах зростання неабиякої потреби у ньому. Ситуація ускладнюється й неузгодженістю чинного законодавства, що значно зменшує можливості органів місцевого самоврядування для

формування житлового фонду соціального призначення.

Так, у зв'язку з ухваленням Закону України від 17.02.2011 № 3038-VI «Про регулювання містобудівної діяльності» органи місцевого самоврядування не мають права вимагати від замовників будівництва будь-яких послуг, передачу активів у будь-якій формі (матеріальній чи нематеріальній), передачу частини (відсоткової частки) площ прийнятих в експлуатацію об'єктів містобудування, крім пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту, а також встановлювати будь-які додаткові обов'язкові платежі (відрахування), які не передбачені законодавством з питань оподаткування, під час будівництва об'єктів, що безумовно унеможлиблює при введенні в експлуатацію житлових будинків надходження до органів місцевого самоврядування житлових площ для задоволення потреб громадян у соціальному житлі. Тоді як кошти для формування житлового фонду соціального призначення за рахунок державного бюджету мають передбачатися щорічно Законом України про державний бюджет. Утім, ані в 2018 р., ані в 2019 р. таких коштів передбачено не було, відповідно й будівництво такого житла за рахунок держави не відбувалося.

Доводиться констатувати, що забезпечення населення соціальним житлом залишається актуальною та глобальною проблемою в Україні, вирішення якої потребує комплексного дослідження практики житлового забезпечення малозабезпечених та незахищених верств населення у європейських країнах та впровадження найкращих у вітчизняне правове поле, оскільки у багатьох європейських країнах налагоджено функціонування системи житлового забезпечення громадян.

Водночас, вирішуючи проблеми забезпечення житлом населення України у комплексі, неможливо оминати питання реалізації права на житло такої категорії громадян як ВПО, які до 2019 р. фактично не мали правових механізмів отримання ані соціального житла, ані житлових приміщень для тимчасового проживання. Зважаючи на те, що Законом України від 20.10.2014 № 1706-VII «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», який регулює спеціальні відносини, пов'язані із правовим статусом ВПО, не передбачено жодних спрощених правових механізмів отримання

ВПО соціального житла або житлових приміщень для тимчасового проживання, важливим кроком на шляху часткового вирішення житлових проблем ВПО було ухвалення Урядом постанови від 26.06.2019 № 582 «Про затвердження Порядку формування фондів житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб і Порядку надання в тимчасове користування житлових приміщень з фондів житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб» (далі Постанова).

Вважаємо, що ухвалення Постанови заклало фундамент для функціонування єдиного та прозорого на всій території України правового механізму формування фондів житла для тимчасового проживання ВПО та, відповідно, прозорого механізму (на основі бальної системи оцінювання потреб у житлі ВПО) розподілу та надання житлових приміщень з цих фондів найбільш уразливим з числа ВПО особам. Відтепер ВПО, які не мають у власності житла на підконтрольній території України, або житло яких непридатне для проживання, мають право отримати житлове приміщення з фондів житла для тимчасового проживання ВПО, які формуються для забезпечення тимчасовим житлом виключно ВПО. Переконані, що реалізація положень Постанови забезпечить прискорення інтеграційних процесів ВПО на місцевому та регіональному рівнях, призведе до залучення інвестицій, додаткових коштів, державних субвенцій на розвиток соціальної інфраструктури регіонів та зрештою формування їхнього позитивного іміджу.

Підсумовуючи вищевикладене, потрібно сказати, що сьогодні житло є значимим і переважно єдиним матеріальним активом для більшості людей, а поліпшення житлових умов — яскравим свідченням підвищення якості їхнього життя. Також вважаємо, що у зв'язку зі зміною соціально-економічного устрою держави та

переходом до ринкової економіки житлове законодавство повинно набути нового формату, який би і юридично, і економічно, і соціально забезпечив би ефективний механізм правового регулювання відносин, що виникають під час реалізації гарантованого Конституцією України права кожного на житло. У зв'язку з цим неабиякої актуальності набуває питання необхідності розроблення нової Державної житлової програми, з урахуванням сучасних змін у житловій сфері та націленої на підвищення якості життя населення.

Висновки. За результатами проведеного дослідження, можна зробити такі висновки:

- створення гідних умов життя у першу чергу пов'язане з наявністю комфортного житла. Поліпшення житлових умов впливає на працездатність населення, його соціальне здоров'я, продуктивність використання позаробочого часу, шлюбну та демографічну ситуацію та низку інших процесів, які визначають якість життя населення;

- соціально-економічна ситуація, що склалася в Україні протягом багатьох років, зумовлює необхідність визначення критеріїв якості життя населення у житловій сфері, що б дало змогу органам державної влади упровадити їх у державну житлову політику;

- у зв'язку з кризовою ситуацією у житловій сфері, яка бере свій початок ще за радянських часів, а також беручи до уваги той факт, що конституційні права громадян України щодо забезпечення житлом практично не дотримуються, неабиякої актуальності набуває необхідність розроблення нової Державної житлової програми з урахуванням сучасних змін у соціально-економічній сфері, яка буде націлена на підвищення якості життя населення;

- з метою обліку соціального житла в Україні необхідним треба визнати проведення його інвентаризації.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Волкова А.О. Житлова сфера в Україні: стан та перспективи правового забезпечення досягнення балансу між економічною ефективністю та соціальною справедливістю. *Часопис Київського університету права*. 2018. № 3. С. 189—196.
2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
3. Гнесь І.П. Формування архітектурно-типологічної структури сучасного міського житла в Україні: автореф. дис. ... д-ра арх. Нац. ун-т «Львів. Політехніка». Львів, 2014. 43 с.

4. Гулакова І.В. Якість життя населення України: суспільно-географічна концептуалізація: монографія. Київ: Інститут географії Національної академії наук України, 2009. 346 с. URL: <https://igu.org.ua/sites/default/files/pdf-text/life-quality.pdf> (дата звернення: 01.08.2019).
5. Когатько Ю.Л., Полякова С.В. Житлові умови в ієрархії потреб населення. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 20. С. 742—746.
6. UNECE. Country Profiles on Housing and Land Management — Ukraine, United Nations Economic Commission for Europe. New York and Geneva, 2013. URL: https://www.unece.org/fileadmin/DAM/hlm/documents/Publications/CP_Ukraine_ECE.HPB.176.en.pdf (дата звернення: 01.08.2019).
7. Клименко Ю.А. Оцінка рівня перенаселеності житла в Україні: порівняння з країнами ЄС. *Демографія та соціальна економіка*. 2017. № 2 (30). С. 191—201. <https://doi.org/10.15407/dse2017.02.191>
8. Черенько Л.М. Житлові умови населення України та вибір пріоритетних напрямів житлової політики. *Демографія та соціальна економіка*. 2018. № 1 (32). С. 126—139. <https://doi.org/10.15407/dse2018.01.126>
9. Христова Г.О. Позитивні зобов'язання держави у сфері прав людини: сучасні виклики: монографія. Харків: Право, 2018. 680 с.

Надійшла 10.09.2019

REFERENCES

1. Volkova A.O. Zhytlova sfera v Ukraini: stan ta perspektyvyu pravovoho zabezpechennia dosiahnennia balansu mizh ekonomichnoiu efektyvnistiu ta sotsialnoiu spravedlyvistiu. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*. 2018. No. 3. P. 189-196 [in Ukrainian].
2. Konstytutsiia Ukrainy: Zakon Ukrainy. 28.06.1996 No. 254k/96-VR. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1996. No. 30. St. 141 [in Ukrainian].
3. Hnes I.P. Formuvannia arkhitekturno-typolohichnoi struktury suchasnoho miskoho zhytla v Ukraini: avtoref. dys. ... d-ra arkh. Nats. un-t "Lviv. Politekhnik". Lviv, 2014. 43 p. [in Ukrainian].
4. Hulakova I.V. Yakist zhyttia naselennia Ukrainy: suspilno-heohrafichna kontseptualizatsiia: monohrafiia. Kyiv: Instytut heohrafii Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy, 2009. 346 p. URL: <https://igu.org.ua/sites/default/files/pdf-text/life-quality.pdf> [in Ukrainian].
5. Kohatko Yu.L., Poliakova S.V. Zhytlovi umovy v iierarkhii potreb naselennia. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*. 2017. Iss. 20. P. 742-746 [in Ukrainian].
6. UNECE. Country Profiles on Housing and Land Management — Ukraine, United Nations Economic Commission for Europe. New York and Geneva, 2013. URL: https://www.unece.org/fileadmin/DAM/hlm/documents/Publications/CP_Ukraine_ECE.HPB.176.en.pdf
7. Klymenko Yu.A. Otsinka rivnia perenaselenosti zhytla v Ukraini: porivniannia z krainamy YeS. *Demohrafiia ta sotsialna ekonomika*. 2017. No. 2 (30). P. 191-201. <https://doi.org/10.15407/dse2017.02.191> [in Ukrainian].
8. Cherenko L.M. Zhytlovi umovy naselennia Ukrainy ta vybir priorytetnykh napriamiv zhytlovoi polityky. *Demohrafiia ta sotsialna ekonomika*. 2018. No. 1 (32). P. 126-139. <https://doi.org/10.15407/dse2018.01.126> [in Ukrainian].
9. Khrystova H.O. Pozytyvni zoboviazannia derzhavy u sferi prav liudyny: suchasni vyklyky: monohrafiia. Kharkiv: Pravo, 2018. 680 p. [in Ukrainian].

Received 10.09.2019

А.А. Волкова

Институт экономико-правовых исследований НАН Украины, Киев, Украина

ОБЕСПЕЧЕНИЕ ЖИЛЬЕМ КАК ДЕТЕРМИНАНТА ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ЖИЗНИ

В статье отмечается, что создание достойных условий жизни в первую очередь связано с наличием комфортного жилья. Отмечена необходимость определения критериев качества жизни населения в жилищной сфере, которые бы позволили органам государственной власти внедрить их в государственную жилищную политику. Обращается внимание на необходимость разработки новой Государственной жилищной программы с учетом современных изменений в социально-экономической сфере, которая будет нацелена на повышение качества жизни населения. С целью учета социального жилья в Украине предложено признать необходимым проведение его инвентаризации.

Ключевые слова: качество жизни населения, государственная жилищная политика, социально-экономическая сфера, социальное жилье.

A.O. Volkova

Institute of Economic and Legal Researches of the NAS of Ukraine, Kyiv, Ukraine

orcid.org/0000-0002-3155-6592

HOUSING AS A DETERMINANT TO INCREASE QUALITY OF LIFE

The article notes that creating a decent living environment is first and foremost related to having a comfortable home. It is emphasized that providing quality housing to people of adequate quality has always been a challenge for most countries in the world, especially for developing countries. Attention is drawn to the fact that the objective parameters of living conditions in Ukraine, both in quantitative and qualitative characteristics, require revision, taking into account the current socio-economic changes in society. The necessity of defining criteria of quality of life of the population in the housing sphere that would allow the state authorities to introduce them into the state housing policy was emphasized. It is stated that the sustainable development of the housing sector is an objective prerequisite for the development of other spheres of life of the population and is closely interconnected and interdependent with them. The article notes that despite the implementation of the decentralization reform in Ukraine, in which local governments have been given more financial opportunities, the problem of extremely low housing for citizens in need of better living conditions continues to be one of the most pressing economic and social problems in Ukraine. Attention is drawn to the fact that the lack of state funding for the purchase or construction of housing at the expense of the local (settlement, rural) budget is an undue burden on the budget. In addition, attention is drawn to the fact that there is no official information on the actual availability (amount) of social housing at the state level, and therefore an inventory is essential. It was also noted that by solving the problems of providing housing for the population of Ukraine in the complex, it is impossible to circumvent the issue of exercising the right to housing of this category of citizens as internally displaced persons. Emphasis is placed on the need to develop a new State housing program in the light of current changes in the socio-economic sphere, which will be aimed at improving the quality of life of the population.

Keywords: quality of life of the population, state housing policy, socio-economic sphere, social housing.